

Szűk Balázs

Töltény és harmat

1.

„...Üresen bámulok a létre. Ezernyi fájó szög lettem. Ő sem tud, ő ott fenn, összetartani.

Imáim gyertyacsonkok. Itt minden ima néma. Itt minden ima szétterül a végtelen látóhatáron. Máskor mindenből áradnak a jelek: gyengédség sejlik színes kövekből, tapsikol a fény. Most foszlik az ég szivárványszínű köntöse.”

Üvegtáblába zárták, egy elhasznált, fájdalom koptatta őrhelyre, ahol három órája ül. Lassan tesz mindent. Várja a váltást. A megkínzott idő a társa. Hisz ő az ő. Megszokta, hogy az értelmetlenségben minden célszerű, óvatos és ravasz. Egy irányító akarat valahol fürkészi minden mozdulatát.

Fásult volt a sok üléstől, a forgolódástól, az előrehajlásoktól, a beidegzett, geometrikus felállásoktól, a csoszogó-koppanó lépésektől a visszhangzó toronyban, amely nem volt több, mint egy elhagyott, sóhajokkal telekiabált cella. Három hónap telt már el így. Egyre hitte a végét, pedig még csak a tél előszobájában könnyeztek a fák. Leguggolna, ha látna egy gilisztát, de most kopár az út. Mellette a fegyvere, mint egy halott vas. Csalogatná egy tócsa- tenger, beengedné a nyikorgó ablakon a tavasz légvonatát. De a fák merevek. Csak gügyögik a tavaszt...

„Ha nem lennének könyvek, e „csempészárúk”, melyeket titokban zsíros oldaltáskámba tömködök, vagy néha a zubbony és az ing közé, a mikádó bélésébe mélyesztve hozhatok ki az őrszobából, gondolataim elhulló „báró cserebogárként” vergődnének. Ha nem lennének énekfoszlányok itt a fülemben, amit az alvóhely előtt toporogva dűnnyögök magam elé, már elfagyott volna mindenem. Mert fullad ott a lélek, hol az ösztön füstje száll. Hol a harmat a reggel után?”

Már szombat dél van, s a lányok most érkeznek, ünneplősen, ki tudja honnan, ki tudja milyen gyönyörű álomból. Víg-szeműek, özike-illatúak. Óvatos fények játszanak arcukon.

Beállít a vén, tört hátú fekete szerelvény, kormos füstjével integet. Özönlenek le a lépcsőkön .

A peron megtelik nevetéssel. Lányok, virágok, lepel: készül a mennyei lakodalom. Sok vőlegény várja őket valahol.

Hirtelen, mintha ezer tű tolódná hátába, oldalra kell fordulnia: valaki mozog a kerítésen belül. Egy katona. Tétován toporog, sapkája kezében gyűrődik. Talán még fel is néz rá a magasba, könyörög a szemével. De ő, mintha vágott mérget inna, lehunyja a szemét, kéjesen szimatol, mint vérszagtól megőrült eb. Meglesni az idegent a kalitkából, mintha vetkőző nő fiatal szemérmét lesné meg! Meglesni: kifosztani valakit. Fél,

hogy az történik vele is, amit soha nem akart. Úgy hiszi, erre képtelen. Mégis tétován lenyomja a diszpécser piros gombját. Elnyújtott sípolás válaszol. Tóni – őrpáncsno-ka – álmos hangon jelentkezik be, megkérdezi, mi baj. Mondja azt, hogy először érzi, hogy komoly? Hogy minden, ami eddig volt, csak előszó volt? Mit jelent ez a fölösleges közlés Isten csendes tekintetének óvó burája alatt?

Tóni megértette, hogy társa, aki most kényszerűen kint őr, elindított egy fekete-fehér dominósort, amely nem tudni, hol áll meg. Megértette, hogy ő is lehetne kint, két világ határán.

– Szóltam az ügyeletes tisztnek – Tóni beletörődötten elhallgat. Mint a kés mikor közszerű alatt van, élesedik a csend. – Most már mindegy. Mindent mondj el, ami történik nálad.

A fiú még mindig a kerítésnél álldogál. Aztán hirtelen, egyetlen ugrással már a porzó fal tetején van, s könnyedén ugrik le a téglasor tövébe. El sem eshet, mert puha árok húzódik hosszan a kerítés mentén. Sűrű fű nő itt, még így, a korai fagyok idején is.

Az őr tenyere a távcsőre forrósodik. Két párhuzamos üvegben rajzolódik ki a menekülés horizontja. Egyetlen rántás a műanyag testen, s már nem bújhat el a magabiztos szökevény.

Nyomai benne remegnek. Olyan vadászösztönnel követi, mint egy jól tartott nemes vizsla: nyáladzik a feladat szigorától, nyeli, nyeli a szagot, s vicsorog tőle. Közönyösen jelent tovább.

Nem árulja el felettesének az izgalmat, ami hatalmába kerítette. Már kiszámítja az utat, minden előre látható irányt, s micsoda gyönyör az arcán! A fiú a sínekhez botorkál, de ahhoz egy aprócska mezőn kell átmennie. És nappal van.

„Még soha nem volt ilyen világos nappal! Szörnyű célpont!”

A tiszték kint koslatnak valahol, „emelgetnek”. A vasúti restihez biciklik meg motorok támaszkodnak csendes semmittevésben. A kimenőruhás mégis meggondolja magát. Talán sejti a veszélyt. Visszatér a nyárfákhoz a műútra. Egy ideig hátra-hátrafordul. Meglátja szerte a tanyákat, istállókat, fészeres bódékat. Tiszták a színek, az árnyékok élesek. Mintha búcsúzna. A jobb sáv szélére sétál, fürkészi a kocsikat. Torokbajosan krákognak a motorok.

A messzelátón még nadrágja gyűrődése is finoman kirajzolódik. Éppen most nyitják fel a sorompót. Intésére egy fehér Skoda fékez mellette. Kinyitják neki az ajtót, valamit tanakodnak, aztán beszáll, kényelmesen elhelyezkedik a hátsó ülésen. A rendszámtábla leolvashatatlan.

Kétszáz méterre az őről, a kitaposott sáros út mentén van 4-es. Ugyanolyan magas, lépcsős faalkotmány, de jobb kilátással, mert ablak van mind a négy oldalon, s alig párasodik be. Attól a pillanattól, hogy észrevette az idegent, csak ő tudott a katonáról. A 4-es tagadni fog, még akkor is, ha nyilvánvaló, hogy hozzá közelebb zajlott le ez a kétesélyes történet.

„...Haza kell érnie! Ezt kívánom, aki ítélőként ül itt!”

Persze az őr tulajdonképpen rendjén viselkedett. Felmentik minden körülmény között. A dicséreten kívül még szabadságot is csúsztatnak neki, együtt az őrparancsnokával, mivel ő a katonát annyira felkészítette feladata maradéktalan ellátására, a harci teendőkre, hogy hőiesen, körültekintő szabályszerűséggel járt el. Nyilván a társak, a lakóköri „élethossziglani” vendégeinek, akik ha három havonta ha hazamehetnek, első reagálása alighanem vád lesz a javából. Irigykednek és magyaráznak: „Ez a szemét spicli a kevéske, lekenyerező napért köpni is képes!” Mert a „huhogóktól” nem is telne más. Nem a vádaktól félt, hanem, hogy szép-ritka örömeit meglopják e kapkodó, aljas feltevések, a kínzó, prolongált rágalmak. És neki egyszer haza kell érnie!

2.

...Rezi. Háromhetes kiképzés. Három hetes araszoló csönd. Rendszertelen étkezés: egyszer hatalmasakat tömköd le a torkán, máskor a levegő, amit nyammog. Az állott zsírt homokkal tünteti el, vagy bele a zubbonyba. Minden este „bikatejjel” gyászol. A többnapos nadrág összehorzsolja a lábát, gyaloglástól összetört sarkát már nem is érzi. Bakancsa szinte hozzánőtt az eleven húshoz. Fölösleges ember. És ez így jó! Őrzi az aknavető újonnan festett talpát, s közben titokban Villont olvas.

...Aztán a nevetséges gyakorló lövések. Acélégboltra söréttel! Pontosan kiporciózva!

...A PSZH-kal konvojban haladtak, s a játszott ellenséggel tévedésből egy úton futottak össze. Röhögtek. Mindenki. A tisztól le egészen a bakáig. Volt olyan század, ahol a főhadnagy és az őrmester a beosztottakkal kavicsból jelvényeket rakatott ki órákig.

Csillagokat csillagtan éjben! De ez a megfontolt lustaság megmentette őket. Mert addig sem féltek, hogy egy kóbor aknaszilánk beléjük trafál.

...Innen visszatérve könnyen lett törvénszegő...

3.

...Bent egyelőre vasárnapi nyugalom volt. Valakit nagyon várt. Kedvesének írt utolsó levelében számon kérte a lányt hosszú hallgatásáért. Nem tudhatta, hogy beteg! Éreznie kellett volna. Enikő szinte hetekig feküdt lázasan. Már indultak volna a szavak Enikő forró ágyához, de már erre nem volt ideje, mert jött a háromhetes rezi „szélszél”, az őriület mikroklímája. Ekkor levél se be, se ki. Hazug katonai titok! Pedig ezernyi oldal bocsánatkérés virágozott már akkor szívében. Mégsem ő volt az erősebb. Enikő legyőzve a kettejüket elválasztó félreértéseket, eljött az idegen szigetre, a „zöld ördögök” közé. De hiába rohant át egy fél országot. Egy senki tisztnek túl nagy hatalmat adtak. A lány elkésett. Fél órája már nem lehetett senkit se látogatni. Pedig a fiú körlete

öt percre volt a kaputól. S a tiszt úgy ült az idő fölött, mint egy öntelt pasa, háremjével és eunuchjaival körülvéve, s még mocskos ajánlatokat is tett. Szánalom nem volt benne. Amikor Enikő sírva fordított hátat a mozdulatlan sorompónak, az ügyeletes csak akkor hívta a alegységet. Kéjből. Hogy hallja a megalázott és kifosztott katona lefojtott sóhaját. A fiú volt éppen szolgálatban. Amikor közölték Enikő nevét, s hogy néhány perce hiábavalóan ment el, fejszék emelkedtek benne. Véreztek az ártatlan kerítések, a poros téglafalak az őrtornyok mellett!

...Tóni lökte a lépcső felé: „Menj már!” Önkívületben rángatta magára a hideg kiemenőt. A barna cipőfűzőket is zsebre vágta. A sapka ott gyűrődött a kezében.

„...Ha a 4-est megúsza, szabad! Tudta, hogy nagy a tét: legkevésbé a lábára lőnek. Mert azonnal születik a magyarázat: a gyávaság vagy a tudatosság vezérelhette az őt kezét. Jobb tehát, ha hallgat az egyetlen tanú...Gyorsan fog ugrani! Most nem számít az összetört sarok. Szemében egyre csak a szabadító aszfalt és a halál!”

...Lassan mászott. Nem figyelt. Túlságosan is nyugodt volt. S akkor hangzott el a figyelmeztető felhívás, kétszer is hiábavalóan, majd a lövés, ez a rettenetes szúrás az égbe, s ő lezuhant a kerítés tetejéről... Az őt élesre húzta a fegyverét, kitémasztott...

Laokón

Bíró József

Olaj / vászon

– Kohán György emlékére –

a ... KIMONDHATATLAN ... keze
tor – ko – mat ... *markolássza*
: hallgatag halál fekete – csendje
telepszik rám ... - *élő szoborra* -

szemem előtt ... *vetkezik*
változik ... a ... **VILÁG**
: őszinte – *tiszta* – egyszerű
- *szemérmes* ... *vallomás* -

SEMMI ÉS MINDENÜTT

(- *Lakatos András barátomnak* -)

amint :

a
háromgyűrűs – alabástromkehely
érintetlenül
itt
maradt

azonképpen :

a
varázsos – kristálytükör ragyogása
sem
veszett
el

Elvesztett éden

– *Edithnek* –

akit már
nem *vakít*
a HÓ

'kire már
nem *terít fátyolt*
a KÖD

akit már
nem *vezérel*
CSILLAG

: *HALOTT VAGYOK*

- szerelmes -

: *H A L O T T*